

Anläggning av kalkfilterdike är en effektiv åtgärd mot fosforförluster. Bild: Anuschka Heeb

2021-05-03 10:18 CEST

Ny rapport: Medlemmar i Greppa Näringsen mer aktiva i arbetet mot fosforförluster

Lantbrukare med stora gårdar och medlemmar i Greppa Näringsen är mest insatta och aktiva i att förbättra utnyttjandet och minska förlusterna av fosfor. Det framgår av en unik kartläggning som också visar att många lantbrukare inte känner till möjligheten att söka stöd för strukturkalkning och andra åtgärder för bättre vattenkvalitet genom landsbygdsprogrammet.

Fosfor från jordbruksmark anses ha stor betydelse för problemet med

övergödning, inte minst i Östersjön. Fosfor är ett viktigt näringsämne för både växter och djur, men samtidigt en begränsad resurs som vi behöver hushålla med. Greppa Näringen genomförde en enkätundersökning där närmare 4 000 lantbrukare redogjorde för vilka åtgärder de gör på gårdarna för att förbättra fosforutnyttjandet och minska förlusterna.

Stora gårdar och Greppa-medlemmar sticker ut

Den nya rapporten, Fosforhushållning och åtgärder mot fosforförluster i praktiken, visar att medlemmar i Greppa Näringen och lantbrukare med stora gårdar är mer insatta och gör fler åtgärder för att förbättra fosforutnyttjandet och minska förlusterna än icke-medlemmar och lantbrukare med mindre gårdar. Det syns bland annat i hur stor andel av de svarande som har:

- gjort en växtnäringsbalans. Två av tre gårdar i undersökningen har gjort en växtnäringsbalans, men på gårdar med mer än 200 hektar åker och bland Greppa Näringens medlemmar är andelen hela 92 respektive 96 procent
- markkarterat, dvs analyserat markens växtnäringsinnehåll. Rapporten visar att drygt hälften av lantbrukarna har en markkarta som är högst 10 år gammal och att medlemmar i Greppa Näringen har det dubbelt så ofta som icke-medlemmar
- effektiviserat fosforanvändningen i växtodlingen genom att t.ex. minska fosfortillförseln med mineralgödsel, få högre skörd med samma gödsling eller sälja stallgödsel från gården
- täckdiket – 38 procent har om- eller nytäckdiket någon del av åkermarken de senaste 10 åren. Yngre lantbrukare planerar att täckdika i större utsträckning än äldre.
- anlagt skyddszoner, fosfordammar och våtmarker
- strukturralkat för att förbättra markstrukturen på lerjordar
- kännedom om stöden för strukturralkning och andra åtgärder för bättre vattenkvalitet

– Det är intressant att strukturuomvandlingen till färre och större gårdar i det här fallet inte har påverkat miljöarbetet negativt. Förmodligen är det lättare att göra den här typen av investeringar på större gårdar. Jag tror även att rådgivningen inspirerar och motiverar lantbrukarna, säger Stina Olofsson, projektledare för Greppa Näringen.

Behovet av dränering stort

Enligt rapporten har 60 procent av lantbrukarna problem med stående vatten

eller dålig dränering på ett eller flera ställen på gården, vilket tyder på att många täckdikningssystem är gamla och behöver förnyas. Bra dränering och markstruktur är viktigt för att grödan ska kunna ta upp fosfor och andra näringsämnen, men också för att minska fosforförlusterna via ytavrinning och stora sprickor i marken (s.k. makroporer) där vattnet för med sig jordpartiklar ut i sjöar och vattendrag.

Få har sökt stöd

Var femte lantbrukare har strukturralkat någon del av sin åkermark under 2010 – 2017. I rapporten uppger 74 procent att de har gjort det utan stöd, 25 procent har fått LOVA-stöd medan bara 1 procent har gjort det med stöd från landsbygdsprogrammet. Undersökningen visar att stöden för strukturralkning är dåligt kända.

–Att så få lantbrukare söker stöd för strukturralkning via landsbygdsprogrammet ger anledning att fundera över hur stödvillkoren kan förändras så att stöden blir mer attraktiva och lättare att söka. Vi behöver också bli bättre på att informera om stöden, säger Johan Malgeryd, växtnäringssrådgivare på Greppa Näringen.

Många vill ha hjälp av rådgivare

Åtgärdsarbetet med att anlägga fosfordammar, våtmarker och andra investeringar för att minska fosfor- och kväveförlusterna i landskapet skulle påskyndas om fler lantbrukare fick hjälp med att ansöka om ersättning och annat förarbete. Enligt rapporten skulle 20 procent av lantbrukarna kunna tänka sig att anlägga en fosfordamm, men 85 procent av dem kan bara tänka sig att göra det om de får hjälp av en rådgivare med projektering och ansökan. Här kan Greppa Näringens rådgivare tipsa lantbrukarna om hur de kan få hjälp av konsulter eller av en åtgärdssamordnare som finns i vissa avrinningsområden.

Mer information:

Läs rapporten: [Fosforhushållning och åtgärder mot fosforförluster i praktiken](#)

Kontaktpersoner för media:

Johan Malgeryd, växtnäringssrådgivare på Greppa Näringen

Telefon: 070-201 95 59

E-post: johan.malgeryd@jordbruksverket.se

Stina Olofsson, projektledare för Greppa Näringen

Telefon: 070-595 52 31

E-post: stina.olofsson@jordbruksverket.se

Greppa Näringen är ett projekt inom landsbygdsprogrammet och svenskt lantbruks största miljöprojekt någonsin. Det drivs av Jordbruksverket i samarbete med LRF, länsstyrelserna och ett stort antal rådgivningsföretag inom lantbruksbranschen. Rådgivningen bygger på frivilligt deltagande från lantbrukarnas sida med målet att både lantbruket och miljön tjänar på föreslagna åtgärder.

Jordbruksverket är Sveriges förvaltningsmyndighet inom jordbruk, fiske och landsbygd. Vi arbetar för att Sverige ska producera mat på ett hållbart och lönsamt sätt. Vi bidrar också till en god djurvälstånd i hela Sverige och en levande landsbygd.

Kontaktpersoner

Jordbruksverkets pressjour

Presskontakt

Vi svarar alltid! Vi hjälper dig som är journalist med information om Jordbruksverket och att få kontakt med våra experter.

infojour@jordbruksverket.se

036-15 63 36